

Kmet, delavec
in obrtnik
naj bodo naro-
du vodnik!

Izkušaj vsake vrste
Narečnina:
za celo leto Din 30—
za pol leta „ 15—
za inozemstvo
za celo leto Din 30—
Inserati po tarifu. — Pis-
moslom vprašanjem naj
se priloži znamko za od-
govor. — Ne frankirani
pisma se ne sprejemajo.

Kmetijski list

Vsakdo vživaj
vse sadove
svojega dela in
marljivosti!

Rokopisaj se ne vra-
čajo. — Plača in tož-
be v Ljubljani. — Ured-
ništvo in uprava je v
Ljubljani v Koroškovski
ulici št. 7. — Telefon
inter. št. 2506. — Račun
pri poštni hranilnici
št. 14.194.

Dr. Janže Novak:

Za malega kmeta, za bajtarja in s tem za pravo narodno gospodarstvo.

III.

V prvem članku smo ugotovili razvojno smer zemljiške posesti v Sloveniji v zvezi z nujnostjo notranje kolonizacije in industrijalizacije Slovenije. Ker se prirastek prebivalstva ne more izseljevati, mora pač živeti doma! Da bi to bilo mogoče, je potrebna drugačna razdelitev zemlje, da živi od nje več ljudi, in povečanje prilike za mezdni zaslužek, kar se dá doseči le z industrijalizacijo Slovenije.

Tista drugačna razdelitev zemlje, ki omogoča živeti v Sloveniji večjemu številu ljudi — je cepljenje večjih posestev v male kmetije do 5 ha. Dobro se samo od take kmetije ne dá živeti — ali živi se! V zvezi z mezdnim zaslužkom pa se na taki mali kmetiji živi dostikrat celo bolje kot v čisto kmetijskih obratih. Zato tam, kjer je prilika za mezdni zaslužek, tudi ta okolnost sili, da se zemljiška posest cepi v male kmetije, v bajte.

Naš bajtar je lačen i zemlje i mezdnega zaslužka, zato je v njegovem življenjskem interesu, da se razdelijo med bajtarje vsa veleposestva. Ima pa agrarna reforma za naše ljudi, ki obdelujejo za mezdo tujo zemljo, še dosti globlji socialni in moralni pomen: Če se morajo v interesu preživljanja naroda cepiti celo srednja posestva, je nujna razdelitev veleposestniške zemlje, ker s tem pridobiva prejšnji hlapec in dninar na osebni in politični veljavi! Kolikor zemlje more obdelati sama družina, toliko je opravičljivo, če je ima. Da bi imela ena družina zemlje čez to mero, ni opravičljivo, ker spada tistemu, ki jo obdeluje! Ta najvišja mera je v Sloveniji 50 ha! Zato bo bajtarsko ljudstvo Slovenije zahtevalo strogo izvedbo agrarne reforme ne samo v mejah obstoječih zakonov, temveč, z ozirom na razmere v Sloveniji, da se ima razdeliti obdelovalna zemlja, ki jo ima ena družina nad 50 ha, med tiste, ki jo obdelujejo, ker je družina v hriboviti Sloveniji sama 50 ha ne more obdelovati. To mora postati zahteva zavednega in organiziranega slovenskega bajtarja! Predvsem pa mora postati to tudi zahteva slov. kmetijskega gibanja, ker se mora tudi to naše gibanje po vzgledu češkega boriti za tako obliko zemljiške posesti, ki omogoča čimveč ljudem blagodejno zvezo z zemljo, ki daje čimveč ljudem vsaj možnost golega preživljanja od zemlje.

Seveda je za kulturni narod, za Slovence, golo preživljanje premalo! Mi moramo stremeti za gospodarskim blagostanjem vsake družine. Čisto pogrešno pa bi bilo skušati doseči to s kopičenjem zemljiške posesti v večja posestva. To pomaga nemu — upropašča pa sto drugih. Tako hotenje bi bilo tudi že v naprej obsojeno na neuspeh, ker je življenje jačje in razvoj v smeri, kot smo spredaj označili, prirodno nujen. Da bi mogla bajta živeti

v blagostanju, ji moramo nuditi — ne toliko zemlje, ki je ni, temveč mezdnega zaslužka v industriji in obrti.

Ker je danes in bo v bodoče ponudba delavne sile s strani naših bajtarjev večja od povpraševanja, je velika nevarnost, da se bo ta delavna sila prodajala pod ceno in pod težkimi pogoji. Zato bo tudi to delavstvo moralo končno imeti svojo delavsko politiko, svojo organizacijo in svojo voljo. To bo kmetijska delavska politika, katere pa ne more biti brez udejstvovanja in organizacije samih bajtarjev. Že danes se dá postaviti zahteva po starostnem in invalidskem zavarovanju vsakega mezdnega delavca, tudi poljedeljskih delavcev, hlapcev, dekel in pasirjev. Usode, ki jo je danes tolikokrat deležen slovenski hlapec Jernej, mora biti za vselej konec.

Kako so gigantske borbe vsakega bajtarjevega sina, ki nima od doma dobiti kaj, pa se poroči »na roko«, kot se pravi, in si začne zidati bajto! To je velik, za splošno gospodarstvo važen posel — in vendar: kako malo

pomoči je deležen! Tu je potrebna samopomočna organizacija bajtarjev in pomoč državnih oblasti.

Vprašanje industrijalizacije Slovenije se vse premalo razpravlja s stališča bajtarja, ki bi rad zaposlil v industriji svojo delavno silo. To se posebno vidi pri raznih oblikah hišne industrije (lesena roba, košarstvo, čipkarstvo, čevljarstvo itd.), ki so plen jačjih poedincev, namesto da so organizirane na samopomočni, združni podlagi in podpirane ter negovane od državne oblasti.

To je v kratkem obris glavnih bajtarskih zahtev. Te zahteve pa bodo kaj pomenile šele tedaj, če jih bo stavilo organizirano bajtarsko ljudstvo v svoji posebni organizaciji, kot je to na Češkoslovaškem, kjer imajo bajtarji svojo »Domovino«. Ta organizacija bo tudi skrbela, da se bo tudi bajtar lahko politično in v novih razmerah strankarsko udejstvoval. V razpuščenih strankah se udejstvovati ni mogel, ker ob priliki zborov in sej ni mogel pogrešiti mezde in pogrešiti potnih stroškov, kot so to lahko storili podeželski magnati in župniki. Zato je bil bajtar povsod brez besede. Bajtarska organizacija pa mora omogočiti, da bodo bajtarji v vseh strankah, kadar jih dobimo, odločilni možje. Tedaj bo odločala kmetijsko-bajtarska gospodarska politika, ki naj živi gosto naseljeno bajtarsko Slovenijo.

Banovinski proračun.

Pretekli teden so zasedali v Beogradu pod predsedstvom finančnega ministra vsi bani, da se pogovore o banovinskih proračunih. Po novem imajo namreč banovine precejšnjo samostojnost in zakon določa veliko število upravnih poslov, ki jih prevzamejo banovine od države. Za izvrševanje teh poslov pa je treba tudi denarja in ta denar si bodo morale banovine preskrbeti deloma na svoj račun, nekaj pa bodo dobile iz državne blagajne. Glede naše — Dravske — banovine je bilo rečeno, kakor so poročali listi, da bo znašal naš banovinski proračun približno toliko, kolikor sta znašala prej oba oblastna proračuna (Ljubljanski in mariborski), raje pa še nekaj več. Zato smemo smatrati, da se bo sukal naš banovinski proračun v višini okoli 150 milijonov dinarjev.

Kdo sestavlja proračun?

Proračune sestavljajo tiste osebe ali pa korporacije, ki jim je poverjena skrb za javno upravo.

Oglejmo si kot primer občino, ker je občina nam vsem najbližja in najbolj znana. Občinsko upravo vodi ali od občanov izvoljeni občinski odbor (občinski svet, »možje«) ali pa od nadzorne oblasti postavljena oseba (komisar). Stvar občinskega odbora in zlasti župana (ali pa komisarja) je, da dobro preudari, kaj mora občina narediti na podstavi veljavnih zakonov, potem mora pa preudariti, kaj bi bilo za blagor občanov dobro še poleg obveznih dajatev napraviti. To je proračun potreb ali stroškov. Za vse stroške pa je treba

naйти kritje, kajti vse, kar občina naredi, morajo plačati občani na občinskih dokladah. Zato pa morajo občinski možje dobro poznati gospodarske razmere v svoji občini, da občine ne preobremene, in če vidijo, da bi kakšna sicer zelo koristna in potrebna stvar ali naprava ali ustanova daleč presegala plačilno sposobnost občanov, jo morajo pač odložiti »na boljše čase«, če se jim morebiti ne posreči dobiti posojila pod ugodnimi pogoji, ki ga potem v dolgoletnih obrokih vračajo.

Ko pa je vsaj približno določena višina izdatkov, morajo občinski možje (komisar) sklepati o načinu, kako bodo od občanov dobili potrebni denar. Načinov je več. Pobirajo lahko doklade na direktne državne davke ali pa sklenejo indirektno davke (trošarine itd.). To je pa že stvar občinske politike.

Vedno in povsod pa morajo imeti občani in upravniki občin pred očmi dejstvo, da vse občinske stroške plačajo občani. Župan ne daje iz svojega nič in ravno tako ne občinski odborniki razun tistega deleža na davkih (dokladah), ki tudi nanje odpade. To dejstvo je velevažno vedeti, zlasti pri nas. Zakaj je to pri nas važno, bomo takoj pojasnili.

Banovinski proračun.

Na slični način kakor se sestavljajo občinski proračuni, bodo sestavljeni tudi banovinski proračuni. Tudi pri sestavi banovinskih proračunov morajo upravniki (ban in njegovo uradništvo ali pa banovinski sveti in deželni zbori) najprej določiti, za kaj morajo

na podlagi obstoječih zakonov dobiti denar, potem pa določijo še druge stvari, ki bi bile potrebne in koristne za deželo (banovino). Za izdatke morajo ravno tako iskati kritje kakor ga morajo iskati občinski upravniki, in zato morajo tudi banovinski upravniki določiti dajatve, ki jih bo moralo plačevati vse prebivalstvo banovine za banovinske potrebe. In tudi za banovine velja prav to, kar smo rekli zgoraj, da velja za občine: Niti ban niti njegovi sodelavci ne plačujejo za banovinske potrebe nič iz svojega žepa, razun tega, kar odpade na vsakega izmed njih na dokladah, ki jih morajo pač plačevati kakor vsak davčni obvezanec.

»Podpore«

Vse to, kar smo povedali zgoraj, smo povedali zato, da bodo naši bralci lažje razumeli poglavje o znanih »podporah«, ki je napravilo pri nas že toliko zla zaradi napačnega pojmovanja te nesrečne besede.

Že v občinah je navada, da ne postavljajo v občinske proračune samo neobhodno potrebnih zneskov, ampak določijo tudi večje ali manjše vsote kot prostovoljne prispevke občin za občekoristne namene, n. pr. za gasilsko društvo, za knjižnico itd. O uporabi teh prispevkov sklepa seveda občinski odbor, ki jih nakloni temu ali onemu po svoji preudarnosti. Take prispevke pa smatrajo naši ljudje žalibog še vedno kot neko »milost«! To naziranje pa je popolnoma napačno. Res je: takrat, ko so z vsem javnim denarjem razpolagali še (fevdalni) vladarji, ki so smatrali po takrat veljavnih pravnih nazorih ves javni izdatkov nabrani denar za svojo privatno lastnino, je bila res milost od strani fevdalnega vladarja, če je za kakšen javen namen poklonil večjo ali manjšo vsoto denarja. Današnji pravni pojmi pa so popolnoma drugačni. Po današnjih modernih pravnih pojmi javni denar ni več privatna last upravnikov občin (dežel, držav), ampak je last občin (dežel, držav) in se mora porabiti in se sme porabiti le za stvari, za katere je določen. Če torej kak občinski odbor dovoli temu ali onemu društvu kakšno »podporo«, ta »podpora« ni nobena milost več, ampak se mora društvu izplačati, ker je s sklepom občinskega odbora društvo dobilo pravico do te »podpore«.

Občine seveda ne morejo dati posebno velikih »podpor«, ker so (izvzema velika mesta) bolj siromašne. Znatno večje prispevke za splošnokoristne namene pa dajejo lahko večja upravna telesa, kot so banovine ali pa celo država. Banovina lahko določi n. pr. večji znesek za podporo občekoristnim društvom, ne da bi bila društva imenoma naštetá ali pa da bi bilo izrečno določeno, koliko naj dobi to ali ono društvo. Tukaj imajo pri razdelitvi podpor upravniki javnega denarja precej svobodne roke. Ravno te »svobodne roke« pri delitvi za »podpore« namenjenega denarja pa so jako zelo vzrok, da pri nas še vedno prevladuje napačno mišljenje, da so »podpore« neka posebna »milost«. Zato bi bilo za vzgojo pravnega čuta med prebivalstvom jako koristno, če bi se že pri sestavi proračuna natančno določilo, kdo naj dobi kakšen prispevek in koliko, da bi ljudje teh »podpor«, ki gredo seveda iz njihovega davčnega žepa, ne smatrali več za neko »milost«, ampak za svojo pravico.

Znano je, kakšno silovito demagogijo uganjajo brezvestni ljudje s »podporami« v deželah, kjer je razvito strankarstvo. Menda najbolj je ta nečedna kupčija s podporami razvita na Dunaju in v avstrijskih deželah sploh. Na Dunaju n. pr. so vladali v občini pred vojno krščanski socialisti, po vojni pa vladajo socialni demokrati. Glede demagogije s »podporami« so si pa oboji na las enaki. Eni kot drugi so smatrali in smatrajo še vedno javno občinsko blagajno, kamor se steka denar vseh davkoplačevalcev, kot svojo pri-

vatno blagajno, iz katere so delili in še delijo razne »podpore« le svojim političnim pristašem ali pa svojim strankarskim gospodarskim in političnim organizacijam. Tako so pred vojno bili »pri koritu« krščanski socialisti, danes so pa socialni demokrati. Za pravičnost in nepristranost se pa ne briga ne eden in ne drugi, davkoplačevalci pa plačujejo in — kolnejo! Jasno je, da je tako pristransko ravnanje z javnim denarjem nad vse krivično in grdo in zato ni čudno, da tam, kjer se taka krivičnost v upravi javnega denarja pokaže,

Valentin Janhar, kmet iz Medvod:

Tako je treba tudi pri nas.

Morda ne bo napačno, ako podkrepim moje dosedanje stališče — v iskanju usodnih grehov, katere sem omenjal v dosedanjih člankih — z vtisi, katere sem dobil že takoj prve dni, ko sem stopil na češkoslovaška tla in katere bom skušal pokazati v sledečih vrsticah:

Ko se človek že med dolgo vožnjo otrese rednih ter doma običajnih skrbi in drugih duševnih neprilik, ni čudno, da se mu zdi, ko izstopa n. pr. na Wilsonovem kolodvoru — kakor da bi se v sanjah — pojavil na drugem svetu. Te ameriške stavbe in to vele mestno vrvenje vzame človeku še ono malce doma privzgojenega ravnovesja, kar ga še ni izgubil med vožnjo.

Še bolj pa mu v ta prijeten občutek pripomore ugotovitev vira, vira iz katerega črpajo češka mesta ono moč, katera jih ne le drži na tako visoki življenjski stopnji, ampak jih neprestano širi, dviga in utrjuje.

Že pri vsem tem pogledu človek sklepa, da mora to bogastvo, lepota in razkošje sloveti predvsem na visokem kulturnem nivoju naroda samega. Saj ni videti niti pri nas tako neizbežne razlike slojev. Tu ni videti razlike kmeta od meščana v obleki — a tudi ne v kulturnem oziru. Pijanca — ki pri nas ne sme manjkati, tako v običajni intimni družbi, kakor na prvovrstni slavnosti — bi menda tu ne dobil, pa če bi ga opoldne z lučjo iskal.

Lahko pa je dobiti nekaj drugega, kar mi zastoj iščemo po naših mestih: sredstva, katera so potrebna za doseg tega idealnega, človeka vrednega, — življenja!

Ta sredstva pa so zelo raznovrstna. Predvsem moram omeniti tukajšnjo kmetijsko šolstvo. Zgradbe same nam povedo, da država ne štedi denarja v te svrhe. Saj je, zlasti tekom zadnjih deset let, zgradila tako moderne palače, da se lahko po pravici merijo z Ljubljansko kreditno banko, pa najsibo glede velikine kakor razkošja. V njih se pripravljajo za še uspešnejši razvoj; od navadnega preprostega pastirja in pestunje pa do dozorelega osmošolskega maturanta. Kar jim ne nudijo ti šolski zavodi v obliki predavanj profesorjev in potom raznih učil (nešteto knjig, revij, zbir, slik, načrtov in poučnih filmov), pa se praktično izpopolnijo na različnih ekskurzijah, službi na vzornih posestvih itd. Pa še, ko se že udejstvujejo kot samostojni gospodarji na svojih posestvih, jih v razvoju podpirajo najrazličnejše ustanove.

Naj tu omenim samo organizirano prodajo kmetijskih proizvodov, zadružne nabavne organizacije, zadružne mline, pekarnice, mlekarne, elektrarne itd. Tako vidimo že v Pragi sami gotovo na stotine podružnic, katere prodajajo naravnost konsumentom vsaj večino proizvodov, katere prejema — pa najsibo potom centrale ali pa celo potom vaških zadrug naravnost od kmetovalcev. Vsem tem in nešteto drugim pa stoji na strani takozvane »Zemljedelske banke«, katere razpolagajo s kapitalom, o katerem se nam pri nas niti sanjati ne more. Saj naši kmetje še tiste pristranosti in prižuljene stotake vlagajo tako,

silno pada vera v parlamentarizem, ker vsi pošteni ljudje tako ravnanje in tako »gospodarstvo« obsojajo, ker je res nepravilno in grdo.

Kjer pa hočejo imeti red in mir, in kjer hočejo ohraniti in utrditi vero in zaupanje v pravičnost in nepristranost javne uprave, tam takih metod pri podeljevanju »podpor« ne trpe. Mi smo prepričani, da se v naši banovini ne bo upravljal javni denar po dunajskem načinu, kajti za to nam jamči že vladarjev manifest z dne 6. januarja 1929.

da z njimi drugi pletejo mrežo, katera jim že itak tako zatemnuje pogled v osamosvojitve, da se kar ne morejo premakniti z mesta.

Pa še nekaj je, kar sem že prve dni opazil in kar nesporno močno vpliva na bujen razvoj tukajšnjega bogastva in splošnega napredka: življenjski standard — da govorim z g. Gomiščkom — je tukaj mnogo višji kakor tam. Tako n. pr. stane v boljši gostilni dobro kosilo z vrčkom piva ca. 10 Din in socialno šibkejši sloji bolje živijo. Pa tudi obleka, obnova in druge potrebščine so znatno cenejše kakor tukaj. Pač pa na drugi strani kmetovalce dražje prodaja in delavce boljše zasluži. Že prvo je toraj tehten razlog, zakaj se tukaj kmet ne loči od meščana — oboje pa pomeni veliko razliko med nami in tukaj, da mi je ta dokaz ostal prihranjen.

Takoj, ko sem opazil to veliko razliko, v kateri živi naš in češki kmet, sem ugibal, kje leži vzrok temu, a tudi tega sem prav kmalu našel. Našel sem ga v tem, da je tukajšnji kmetovalec vse bolj samozavesten in žejen napredka!

Čuti se tako enakovrednega, da se ne boji vvesti se v hotelu poleg trgovca-milijonarja. Je pa tudi tako navdušen naprednjak, da se ne bo ustrašil nobene žrtve — samo da brani svoje gospodarske interese ter množi in krepi blagostanje, katero si je pridobil in za katero ga niti najmanj ne zavidajmo, pač pa pridno posnemajmo, kar bo v dobrobit naroda in države.

Tako je treba tudi pri nas.

Politične vesti

Banovinski proračuni.

Uradno poročajo iz Beograda: Danes (3. marca) je bila pod predsedstvom predsednika vlade generala Petra Živkovića seja ministrskega sveta, ki je trajala od 11. do 13. ure. Seji so prisostvovali vsi gg. ministri razun ministra zunanjih zadev gospoda Marinkovića, ki se mudi v inozemstvu. Ministrski svet je razpravljal o proračunih posameznih banovin, ki so bili odobreni po predlogi ministra financ dr. Stanka Švrlljuge.

Poleg tega uradnega poročila izvemo še, da bo znašal proračun Dravske banovine okoli 140 milijonov dinarjev, kar odgovarja približno skupni vsoti obeh bivših oblastnih proračunov v Ljubljani in v Mariboru.

Dalje zatrjujejo, da banovinske doklade na neposredne državne davke ne bodo višje kot 20% neposrednega državnega davka.

Privilegirana agrarna banka.

Nj. Vel. kralj je na predlog kmetijskega ministra podpisal zakon o izpremembah in popolnitvah zakona o Privilegirani agrarni banki. S tem zakonom se delokrog Privilegirane agrarne banke deloma razširi, deloma

pa se odstranijo ovire za uspešno delovanje banke.

Na podlagi novega zakona bo banka lahko dovoljevala dolgoročno amortizacijska hipotekarna posojila kmetom na podlagi zavitve nepremičnin do 50% ocenjene vrednosti. Vse bančne pošiljke so oproščene poštine in drugih poštnih pristojbin. Davčne in taksne ugodnosti uživajo tudi kmetске zadržne organizacije pri poslih s Privilegirano agrarno banko.

Občinski kmetijski odbori, ki so bili ustanovljeni po zakonu o pospeševanju kmetijstva, dajejo Privilegirani agrarni banki na njeno zahtevo in po njenih navodilih po svojem znanju in po svoji vesti točna obvestila o onih, ki iščejo posojila, o bančnih dolžnikih ter o njihovem imovinskem stanju in morajo ocenjevati njihovo premično in nepremično imovino.

O kmetijskem pisanju in ugledu.

Na članek pod tem naslovom v 7. številki »Domovine« odgovarjam:

Hvala lepa za pozdrav, a tudi zaželjeno kmečko besedo Vam nudim:

Nisem sam kriv, da sem slučajno kmet, zato pa še manj dolžan, da bi polizal in povzril vse, kar mi ponudi pod nos oni, kateri je nekoč tudi pasel krave in kidal gnoj.

Ker pa — kakor razvidim iz Vaših člankov, g. pisec — jaz (ker sem slučajno kmet) nimam pravice, oziroma kvalifikacije, da javno obravnavam potrebe splošne zadržne organizacije kmetijstva, katero bo po mojem skromnem mnenju zahtevala že bližnja bodočnost in še bolj; ker stvarno sploh nimam na kaj odgovarjati, prepuščam blagohotno sodbo cenj. javnosti sami!

Ker ima »Kmetški list« več in bolj nujnega posla, bi priporočal, naj »Domovina« ponovno natisne vse najine članke hkrati, da bodo cenj. čitatelji s sodbo in rzsodbo čimprej gotovi!

V znak hvalečnosti za to prijetno uslugo že danes javno izjavljam, da prispevam v sklad za standardizacijo gorenjskega krompirja Din 100 — in prvi zadržni škrobni tvornici v Sloveniji Din 100 —.

Vsem sokmetovalcem pa kličem: odprimo oči, da vidimo, kdo se boji zadržne osamosvojitve kmeta, to je tudi dokaz, da v zadržnem nakupu in predaji ter zadržni industrijalizaciji kmetijstva (beseda [izraz] industrijalizacija kmetijstva je popolnoma pravilna, saj jo rabijo Čehi tudi v strokovnih knjigah, a ne samo v govornih besedi) leži naša rešitev. Kako so to izpeljali — ter kaj pripravljajo in s čim nas utegnejo presenetiti bratje Čehi v bližnji bodočnosti, pa ob drugi priliki.

Kmetški pozdrav!

Val. Janhar.

Konferenca za razorožitev.

Kakor je bilo že spočetka pričakovati, konferenca za razorožitev v Londonu ne bo imela posebnega uspeha. Poleg zastopnikov na konferenci sodelujočih vlad so se namreč oglašili tudi znani »kralji topov« in njihovi finančni zastopniki, katerim nikakor ni prav, da bi izgubili milijardne dohodke, ki jim jih prinaša oboroževanje. Ponavlja se na vsi črti stara pesem: treba se je braniti in treba je biti pripravljen. To pesem smo poslušali tudi mnogo let pred vojno, dokler ni — zagrmelo! »Kralji topov« in od njihove denarne podpore odvisno časopisje se zopet kar tope ljubezni do domovine, ne povedo pa, da je na stotisoče nemških vojakov na ruski fronti bilo ubitih od topov, ki jih je dobavljala Rusiji po raznih ovinkih znana nemška topovska firma Krupp.

Zdravi Zobje
SARGOV

KALODONT

Revolucija v španiji?

Iz Pariza poročajo, da je izbruhnila v Španiji revolucija. Ta vest sicer še ni potrjena, potrjujejo pa se vesti o raznih krajevnih nemirih. Močna struja hoče odpraviti čez noč vse posledice diktature, obrača pa se tudi proti monarhiji in na velikih shodih se odpovedujejo vplivni državniki javno svojemu prejšnjemu mišljenju (n. pr. Sanchez Guerra). A tudi pristaši diktature ne mirujejo, ampak se pripravljajo na energičen odpor.

Dopisi

Komenda. V Komendi pri Kamniku je zatisnil oči eden onih naših značilnih mož, ki se ni nikoli strašil nobenih žrtev, namenjenih kmetskemu pokretu. Umrl je kmet in graščak Gašper Šmid, s katerim imenom je povezano vse kulturno in gospodarsko delo domačega kraja. Ni bilo prireditve, pri kateri ne bi sodeloval in za njo žrtvoval, kolikor koli in karkoli je bilo potrebno. Odkar izhaja »Kmetški list«, je bil blagopokojni Šmid njegov zvest naročnik in marljiv sotrudnik. Izredno dobrega srca in krepkega značaja, je bil priljubljen in spoštovan po celem okraju in izven njega. Težko bomo našli njemu naslednika v našem društvenem in javnem delovanju, težko bomo pogrešali njegove podjetnosti, ki bi nam bila ravno sedaj tako potrebna, ker so redki možje s tolikim razumevanjem za gospodarski in kulturni napredek ter stanovsko zavednost in ponos, kakor ga je imel blagopokojni Šmid. — Naj mu bo lahka domača zemlja, ostalim težko prizadetim pa naše globoko sožalje.

Sv. Rupert. Dovolite, da se tudi od nas oglasimo v »Kmetškem listu«, da ne boste mislili, da pri nas samo spimo. Imamo par društev, kakor pevsko in gasilsko. Naša vas leži ob okrajni cesti proti Braslovčam. Vsakemu tujcu se zelo dopade pri nas. Samo cesta še kazi naš kraj, Blata je na njej toliko, kakor na najslabši kolovozni poti iz gozda. Če bo to trajalo še par let, se bomo morali po Sv. Rupertu voziti v čolnih. Cesto je treba posuti s trdim kamenjem in ne s slabim kamenjem z njiv, med katerim je še pomešana prst. Tako ne more iti več dalje. Briga vseh pa naj bi bila, da se to kmalu predrugači. Več ob prvi priliki.

Šentruperčan.

Stranice. Ustanovni občni zbor »Društva kmetških fantov in deklet« je preložen, ker smo morali nekaj točk pravil spremeniti. Kedaj se bo vršil ustanovni občni zbor, bomo že pravočasno naznanili v »Grudi« in v »Kmetškem listu«.

Mirna peč pri Novem mestu. Zimski kmetijski tečaj v Mirni peči je bil odprt dne 12. januarja t. l. Na tečaju so predavali sledeči gg. strokovnjaki: Fran Malasek, srezki kmetijski referent, o živinoreji in poljedelstvu 22 ur; Franc Filipič, pomožni kmetijski referent, o sadjarstvu in vinogradništvu 12 ur; Ivan Vandot, veterinarski svetnik, o živinozdravništvu 6 ur; Anton Krajšek, srezki podnačelnik, o kmetijski zakonodaji 2 uri; dr. V. Gregorič, srezki sanitetni referent, o higijeni 4 ure; prof. ing. Fran Kotlovšek o vrtnarstvu 2 uri; ing. Mat. Absec o mlekarstvu 2 uri; nadučitelj R. Obrekar o kmetijskem spisu 2 uri; g. Gabrovšek iz Ljubljane o zadružništvu 2 uri; Miroslav Zampa, okrajni gozdar, o gozdarstvu 4 ure. Vseh učnih ur je bilo 58. Povprečni obisk znaša 76 tečajnikov. Slavnosten zaključek tečaja se je vršil dne 27. februarja ob 12. uri opoldan v navzočnosti srezkega načelnika g. Kakla, vseh domačih uradnih činiteljev in tečajnikov. Po primernem vzpodbudnem nagovoru je vodja tečaja g. Fran Malasek priporočal v bodočnosti še bolj tesno sodelovanje kmetovalcev s strokovnjaki. Za pouk se je v imenu tečajnikov prav lepo zahvalil kmečki sin Anton Opara iz Biške vasi, spominjajoč se tudi Nj. Vel. kralja, kateremu so prisotni zaklicali trikratni »Živio«. Na to je bil tečaj zaključen. Pričakovati je, da bo tečaj med kmetovalci rodil veliko dobrega.

Frankolovo. Dne 23. februarja je priredila prof. Anton Bezenšekova prosvetna knjižnica predpusno veselico z maškarado, godbo, plesom in srečolovom. Poleg domačinov so se v prav lepem številu udeležili Celjani. V financijelnem oziru smo jako zadovoljni, tako, da bomo lahko postavili spominsko ploščo prof. Bezenšku in še nabavili nekaj knjig. Tudi nas kmete veseli ta uspeh prosvetne knjižnice, ker si je nadela nalogo, da gre skupno z »Društvom kmetških fantov in deklet« na delo in širi med kmečko mladino kulturo, prosveto in strokovno izobrazbo. Knjižnica je naročnica »Grude« in »Kmetijske Matice« in ima mnogo in mnogo knjig za kmečko mladino iz Kmetijske tiskovne zadruge v Ljubljani.

Lesce. V nedeljo 23. svečana se je poročil g. Josip Meršol, posestnik iz Hraš, vrl kmetški fant, z gospico Marijo Žilek iz Hlebcev. Novoporočenemu paru naše iskrene čestitke.

Lesce. Tu je preminula 28. svečana t. l. M. Iskra, soproga čevljarja in posestnika v Lescah. — Bila je vseskozi vzor-gospodinja, mati večje ugledne družine. Vsem preostalim naše iskreno sožalje.

Frankolovo. Veliki živinski sejem se vrši dne 17. marca t. l. na Frankolovem. Vabljeni ste vsi kupci in prodajalci.

Novo mesto. Vinogradniki se obveščajo, da je ves trtni material banske trtnice v Vinjem vrhu razprodan in so tozadevna naročila brezpredmetna.

Novice

Novi zakoni. Nj. Vel. kralj je podpisal zakon o zdravstvenih občinah in zakon o bolnicah.

Tomaž Masarik 80-letnik. Predsednik češkoslovaške republike Tomaž Masarik obhaja letos 7. marca 80-letnico svojega rojstva.

Tone Cvenkelj umrl. Dne 28. svečana je umrl v Ljubnem na Gorenjskem zelo poznani posestnik in mož dela na mnogo gospodarskih poljih v občini blagor. Dičila ga je lepa čednost, da je bil v vseh zadevah prvo gospodar. Kot moj osebni prijatelj, če tudi v prejšnjih časih nisva bila enega naziranja, ni bilo med nama nikdar nesoglasja. Koliko sej planinskega odbora sva predsedala, koliko potov po planinah izvršila, katere so bile marsikje v korist gorenjskega kmeta. — Da, bil je cel mož, ki je znal vedno ločiti gospodarstvo od vsega drugega in bil zlasti v sedanjem času mož zelo na mestu. Ni se nikdar vsiljeval v ospredje, dasiravno bi bili interesi gorenjskega kmeta v vseh ozirih drugače zastopani, ako bi na vodilnem mestu on odločeval. Da, v resnici, Tone, bil si cel mož in te bomo kot takega pogrešali, ne samo tvoja družina, marveč vsa Gorenjska. Zato spavaj sladko, dragi Tone, in zemljiča, ki si jo tako ljubil, naj ti bude lahka. Vsej družini pa iskreno sožalje.

Ivan Ažman.

Albert Thomas v Beogradu. V Beograd je prispel direktor mednarodnega urada za delo v Ženevi g. Albert Thomas. Njegov prihod je v zvezi z nameravano revizijo socialne zakonodaje v naši državi, na kateri niso prizadeti samo delavci in delodajalci, temveč posredno tudi naše kmečke občine, od koder izhaja pretežna večina delavstva. Kmečki občini ni vseeno, ali je delavec, ki je vse svoje mladostne sile in zdravje pustil v tovarni ali rudniku, na starost, ko ni več za delo, preskrbljen, ali pa se vrne ves izdelan in bolan na stara leta na občinska bremena. Zato je na dobri socialni zakonodaji zainteresirana zlasti tudi naša kmetijska občina in delavčeva rodna kmetijska hiša.

Agrarna reforma. Revizijska komisija, ki je imela pregledati upravičenost supermaksimov na veleposestvih v Sloveniji, je svoje delo končala. Konference z zastopniki agrarnih interesentov se niso vršile.

Trgovinska pogodba z Bolgarijo. Bolgarski listi poročajo, da se bodo pričela z Jugoslavijo še tekom meseca aprila pogajanja za sklenitev trgovske pogodbe.

Predstavnik vseh muslimanov Jugoslavije. V smislu novega zakona o muslimanski verski zajednici v naši državi je imenoval kralj na predlog ministra pravde dosedanjega predstavnika bosanskih muslimanov g. Hadži Mehmed Gjemaludin Čanševića iz Sarajeva za reis ul ulema muslimanske cerkve v Jugoslaviji s sedežem v Beogradu.

Brezposelni. Obča gospodarska kriza, ki traja že skoro vsa povojna leta in ki ima svoje izhodišče v obubožanju ogromnih kmetijskih množic, ki predstavljajo istočasno glavne proizvajalca in potrošca (konsumenta), se očituje pred vsem tudi v brezposelnih. Kmet vsled slabih dohodkov ne more plačati drage človeške delovne sile in tovarne ne delajo, ker obubožani kmet ne more kupovati potrebin. Ta vidimo, da ima Amerika pet milijonov brezposelnih, Anglija 1.500.000, Nemčija 3 milijone, Italija 1 milijon itd. Države s pretežnim kmetijskim značajem, kakor Jugoslavija, Rumunija, Ogrska itd., izkazujejo razmeroma manjše število brezposelnih, ker se kmetijski delavci izseljujejo v zapadne države.

Kitajski zdravniki v Jugoslaviji. Društvo narodov je odredilo, da obišče tekom prihodnjega meseca Jugoslavijo številna delegacija kitajskih zdravnikov. Nastanili se bodo v Zagrebu za več tednov ter proučevali higijensko organizacijo in socialno medicino.

Nesreča z bencinom. V Zagrebu se je dogodila motociklistu Rudolfu Hručiču težka nesreča, ki bo zahtevala najbrže njegovo življenje. Ko je privozil pred neko trgovino in hotel napolniti bencinski kotliček z bencinom, se je pri nalivanju bencin vnel in plamen je hipoma objel njega in motor. Nesrečnej je gorel kot živa baklja, ne da bi si mogel pomagati. Ljudje so hiteli skupaj od vseh strani in ga preplašeno gledali. Šele neki stražnik se je domislil, da je ogrnil s svojim plaščem gorečega Hručiča in ogenj pogasil. Smrtno nevarno opečena so odpeljali v bolnico.

Naši trpini. Te dni je bila končana razprava pred izrednim fašističnim sodiščem proti 13 kmetom iz Istre, ki so bili obtoženi protifašistične agitacije. Kalvarija muk naših primorskih rojakov je bila z rabsodbo fašističnega sodišča zopet povišana in trpljenje povečano. Obsojeni so bili: Rudolf Maršič na 20 let, Ivan Dobrinja na 19 let ječe, Anton in Ivan Kodarin in Ivan Maršič na 10 let, Franc Ferman, Marijo Mužanik, Brečeslav Kočanič, Albert Germanec in Josip Lovreč na tri leta, Klement Bratovec na 4 leta ječe. Dva obtoženca sta bila oproščena radi pomanjkanja dokazov.

Ponarejeni boni tudi v Ljubljani. Neka ljubljanska tvrdka, ki nakupava kronске bonne, je poslala finančnemu ravnateljstvu tri komade v skupni vrednosti 186 tisoč kron v overovljenje. Tu so ugotovili, da so vsi trije boni ponarejeni. Policija je uvedla strogo preiskavo.

Za omiljenje hmeljske krize. Srednjeevropska hmeljarska zveza ze imela te dni v Žatcu na Češkoslovaškem sejo, ki je pretresala pred vsem vprašanje hmeljarske krize, katera preti letos v še večji meri kot lanskoleto. Da se izogne poraznim posledicam hmeljske nadproizvodnje, so bili na seji storjeni sklepi, ki naj po vseh državah znatno skrčijo hmeljske nasade. In če bi še kljub temu bilo preveč pridelkov, bo treba pustiti del nasadov neobranih. Sklepi se glase: »Vse države morajo temeljito omejiti hmeljske nasade. Umetna gnojila se letos ne smejo uporabljati. Hmeljski nasadi se letos ne smejo v celoti obdelati, temveč se morajo posejati z drugimi pridelki. Če bo kljub temu grozila nadprodukcija, bo ostal del hmelja neobranega. Koliko hmeljskih zemljišč naj se letos ne obdela in kolik del hmelja bo moral ostati neobran, o tem bodo sklepale hmeljarske organizacije v posameznih državah v sporazumu z zvezo. Zveza bo strogo kontrolirala, da se bodo ti sklepi v vseh državah izvajali in bo intervenirala pri vladah vseh onih držav, ki hmelj uvažajo, da bodo prepovedale uvoz hmelja iz pokrajin, v katerih bi se žatški sklepi ne izvajali.

Samomor gozdnega čuvaja. V gozdni koči v Radovni pri Mojstrani se je ustrelil v duševni zmedenosti gozdni čuvaj Tomaž Lakota. Nabito puškino cev je napolnil z vodo in se nato ustrelil v usta. Naboj mu je odnesel polovico glave. Nesrečni čuvaj zapuščal ženo in dvoje otrok.

Občni zbor Sadjarskega in vrtnarskega društva v Škofji Loki se vrši dne 9. t. m. v društveni dvorani ob 10. uri dopoldne. — Sadjarji in vrtnarji, udeležite se v obilnem številu. — Odbor.

Nesrečna rodbina. Pri Sv. Petru pri Mariboru so potegnili iz Drave truplo neznanega utopljenca, v katerem so spoznali Ivana Sevška, železniškega uslužbenca. Isti dan je umrla v mariborski bolnici njegova žena Ivana. Ostalo je troje nepreskrbljenih otrok.

Z dolenske strani. Čas za kmetijska dela se bliža, zima odkima in pričeti bo treba. V našem in več drugih krajih primanjkuje kmetijskih delavcev in delavk, pa tudi hlapca ni dobiti. Kako si pomagati? Odpomoglo bi se, če bi ona županstva, kjer je delavcev in delavk v izobilju, obveščala tiste, kjer teh primanjkuje. Ustreženo bi bilo delavcem in delodajalcem. Poizkusimo torej. A. K.

Kongres vinogradnikov. Za kongres vinogradnikov, ki se vrši 9. marca v Beogradu, je dovoljena polovična vožnja na vseh progah in za vse vlake razen OSE.

Kovan denar za Rumunijo. V rumunsko pristanišče Konstanca je pripeljal te dni angleški parnik 132 ton kovanega denarja v vrednosti več milijonov lejev. Kovani drobiž so pod močno stražo prepeljali v Bukarešto.

Revolucija v Boliviji. V mestu San Domingo v Boliviji (Južna Amerika) se je naglo razširil revolucionarni pokret, ki je imel za posledico odstop predsednika republike Vasqueza in njegov beg iz države. Parlament je izvolil novega predsednika. Pričakujejo tudi odstop vlade.

Poplave v Južni Franciji. Vsled neprestanega deževja v južni Franciji so prestopile reke svoje bregove in poplavile velike dele ozemlja. Voda je poplavila več mest in vasi ter napravila veliko gmotno škodo. Setev je v poplavljenih krajih skoro uničena, razdrte so železniške proge in odnešenih več kmetijskih hiš.

Obup nesrečne matere. V Chemnitzu je zastupila žena vojnega invalida Riharda Müllerja sebe in šest otrok. Vzrok obupnega čina so bile težke rodbinske razmere.

Reka svobodna luka. V Rimu se je mudilo zastopstvo Reke in je zaprosilo, da se proglasi celo reško ozemlje z Opatijo, Volosko in Lovrano za svobodno cono. Reško prebivalstvo upa na ta način obnoviti povsem uničeno trgovino, promet in gospodarstvo mesta, ki je bilo svojčas eno najbolj cvetočih ob jadranski obali. Med tem, ko se gospodarsko življenje v poleg ležečem Sušaku dviga z neverjetno naglico, pa izumira Reka z dneva v dan in se pustošijo njene ulice in luke. S trgovinsko pogodbo med Italijo na eni strani ter Avstrijo in Ogrsko na drugi in s proglasitvijo Reke za svobodno luko, hočejo rešiti od vsega zaledja odtrgano pomorsko mesto pred popolno propadlost. Vendar je malo verjetno, da bi mogli vsi ti ukrepi nadomestiti zgubo jugoslovanskega ozemlja, ki je svoj čas držalo Reko pokonci in jo dvignilo do prešernega blagostanja. Prerokovanje, da bo Reka, odrezana od Jugoslavije, propadla, se je dobesedno obistinitilo.

Še o organizaciji prodaje pridelkov.

»Kmetovalec«, glasilo Kmetijske družbe v Ljubljani je objavil v 3. številki članek pod zaglavjem »Organizacija prodaje pri nas«. Članek je očitno inspiriran po člankih nekaterih listov, ki zadnji čas živahno razpravljajo o organiziranem vnovčevanju kmetijskih pridelkov in pri tem priporočajo Kmetijski družbi, da ona organizira ta posel, ker ni samo izrazita zastopnica kmetovalcev, temveč ima na razpolago tudi vse potrebne pripomočke, kakor zadosten uradniški kader, potrebna skladišča in vprežno živino, deset tisoče organiziranih kmetovalcev, gosto mrežo podružnic in kar je glavno, veliko tradicijo ter nekaj milijonov lastnega brezobrestnega kapitala. Potrebno in prav je, da se je tudi »Kmetovalec« oglasil k tej veljavni stvari, saj je ravno on prvi poklican, da pomaga reševati eno najtežjih gospodarskih kriz slovenskega kmetijskega gospodarstva. Preko tega vprašanje ne more nihče, pa naj se kakorkoli peča s kmetijstvom in kmetijskim vprašanjem. V članku se v glav-

Sajenje sadnega drevja.

Zadnjič sem pisal o snaženju in gnojenju sadnega drevja, o pravočasni preskrbi mladih drevesc, katere bomo rabili za sajenje in o sortah, katere naj sadimo; omenil sem tudi, kake naj bodo drevesne jame in kol.

Ako je mogoče eden ali drugi kaj pozabil, lahko ponovno pregleda štev. 48. in 50. lanskega letnika ter štev. 2. letošnjega letnika, kjer bo našel vse zgoraj navedeno. Predvsem pa dotični, kateri še dosedaj izmed gori navedenih opravil v sadonosniku niso storili popolnoma nič, naj store to sedaj, ker je že res skrajni čas, da napravimo v naših sadonosnikih red!

Jame za sajenje smo si pripravili že jeseni, sedaj pa najprej postavimo v jamo drevesni kol in nato jamo zasujemo, kar se naj zgodi vsaj 14 dni pred sajenjem, kajti če bi takoj ko smo jamo zasuli, vsadili drevesce, bi nam isto prišlo preglbokoko, ker bi se z zemljo vred sesedlo. Pri zasipanju jame pogrnemo najprej na dno travnato rušo, potem srednjo plast zemlje in na vrh jame denemo tisto zemljo, ki je bila pri kopanju jame spodaj. Sedaj si pripravimo tudi kompost ali pa dobro preperel hlevski gnoj, da nam bo potem sajenje šlo hitro izpod rok.

Sadna drevesca, katera bomo sadili, obrežemo in sicer čim močnejše poganjke imajo, tem bolj jih bomo obrezali. Najprej odstranimo evetnuelne suhe korenine, poškodovane skrajšamo do zdravega dela, ostalih pa ne prikrajšujemo preveč, ampak le na 25—30 cm dolžine; debelejšje in močnejše bomo prikrajšali bolj, a slabejše manj. Skarje, s katerimi obrezujemo, morajo biti dovolj ostre in rane čim manjše! Primerno koreninam obrežemo krovo (30—35 cm) približno 6 oces, voditeljico (srednjo mladico) pustimo 10—20 cm daljšo. Vse mladice, katere so odveč, odstranimo, zadostuje nam 4—5 lepo razvrščenih vej in voditeljica. Tudi tukaj obrežemo močnejše in višje stoječe mladice nekaj krajše,

slabotne in vodoravno stoječe pa pustimo daljše ali jih pa niti ne prikrajšujemo. Sedaj imamo drevesce pripravljeno, namočimo ga v zmes ilovice, vode in kravjeka, kajti to je takorekoč njegova prva hrana. Dobro je, ako imamo pri sajenju dva spretna, večša delavca, od katerih eden drevesce drži, drugi pa spravlja zemljo med in na korenine, kar je najboljše z roko. Največja napaka, katera se še češče pri sajenju dogaja, je ta, da se sadi preglbokoko. Pri tem nam naj služi kot pravilo, da drevesce ne sme biti globlje posajeno na stalnem mestu, kot je bilo prej v drevesnici. En delavec drži drevo tik kola v pravilni višini, drugi porazdeli korenine enakomerno na vse strani in jih zagrne z rahlo zemljo ter dobro potlači. Paziti mora, da med koreninami ne ostanejo prazni prostori! Ko so korenine dovolj pokrite z zemljo, raztrosimo kompost ali dobro strohnel gnoj, istega pomešamo z zemljo in jamo zasujemo tako, da dobimo kolobar v obliki skleda. Ako se nam zdi potrebno, lahko vsajena drevesca tudi zalijemo. Drevesce narahlo privežemo h kolu. Šele čez 6 tednov, ko se je zemlja popolnoma sesedla, ga privežemo trajno.

Ne smemo pa misliti da če smo drevesce posadili, da smo s tem že vse opravili. Če hočemo, da nam bo to drevo redno rodilo ter dajalo lep, zdrav sad, kar nam naj bo predpogoj, potem moramo negovati in oskrbovati vsajena drevesca tudi nadalje in jih pravilno obrezovati, da vzgojimo drevesca z lepo piramidno obliko.

Paziti moramo, da nam ne zaostajajo drevesca v rasti. Potrebno je, da ga letno večkrat okopamo in vsaj vsako tretje leto primerno pognojimo.

Če bomo naša drevesca leto za letom pravilno negovali in večkrat gnojili, bo naše delo in trud bogato poplačan, in taka drevesca nam bodo gotovo lepo vsevala ter dajala redne in prav lepe dohodke!

Franjo Fistrovič, ekonom, Ljutomer.

nem trdi, da družba za ta posel ni niti poklicana niti primerno organizirana, pač pa da je to naloga »organiziranih zadrug« in njihovih zvez, ki da imajo (obvezno?) članstvo, ki jamči z neomejeno ali omejeno zavezo. Navedbe v članku pa niso popolnoma točne in se je prehitro zaključilo, da »Kmetijska družba« ni poklicana prevzeti organizacije prodaje kmetijskih pridelkov v svoje roke. Ker je vprašanje izredne važnosti, smo primorani stvar nekoliko pojasniti. Za presojanje delovanja »Kmetijske družbe« si ne laštimo legitimacije, temveč prepuščamo to njenim članom, ki so zadnje čase v tem pogledu pridno na delu, temveč le ugotavljamo v svrhu vsestranske pojasnitve:

1. da je članstvo tudi pri zadrugah prostovoljno in da zaveza ali jamsvo članov z vnovčevanjem nima nič opraviti, ker ne gre za vnovčevanje jamstva. To ima pomen kvečjemu pri nabavljanju potrebščin.

2. da se zveze zadrug z blagovnimi posli niti ne bavijo niti se po svojih pravilih baviti ne smejo;

3. da (»organizirane«) zadruge ta posel opravljajo, kolikor jim je to mogoče z nezadostnimi sredstvi in pomanjkljivo disciplino članov.

Gospodu R., ki je podpisan pod imenovanim člankom, priporočamo, da zašleduje poročila inozemskih strokovnih listov. Iz njih bo razvidel, da se bavijo z vprašanjem standardizacije in organiziranega vnovčevanja pridelkov predvsem kmetijske zastopniške organizacije (kmetijske družbe, kmetijske zbornice in podružnice). Da je standardizacija in organizacija vnovčevanja v agrarnih državah še bolj potrebna kot v industrijski Nemčiji, katero se rado postavlja za vzgled. Navajamo samo Dansko, ki je izrazito agrarno-izvozna država. Za svoj ogromen izvoz pridelkov in s tem zvezano blagostanje kmetijstva se ima zahvaliti predvsem svojim kmetijskim družbam, oziroma enakim združenjem kmetovalcev.

Podlistek

H. von Kleist - Ivan Albrecht:

Dvoboj

(Nadaljevanje.)

Ko je zagledala grad, ki se je bil zaklenil za njo, se je tudi kmalu zavedela. Ponudbo dveh žensk, da jo povedeta spet v grad, se je branila sprejeti. Prosila je le za prijaznost, naj ji na mah preskrbe vodnika, da bo mogla nadaljevati potovanje. Zaman so ji dopovedovali ljudje, da v takem položaju nikakor ne more na pot. Pod pretvezo, da je v nevarnosti njeno življenje, je vztrajala Littegarda pri tem, da mora takoj zapustiti mejo grajskega ozemlja. Ker se je ta tropa okrog nje bolj in bolj večala, ne da bi ji bil kdo hotel pomagati, se je celo jela pripravljati, da se jim s silo iztrga in da se kljub temi nastopajoče noči sama poda na pot. Tako so tedaj ljudje pod pritiskom sile privolili v njeno željo, ker so se bali, da jih bo gospoda smatrala za odgovorne, ako se ji primeri kakšna nesreča. Preskrbeli so ji voz, ki jo je po večkrat zastavljenem vprašanju, kam se neki pravzaprav hoče obrniti, odpeljal v Basel.

Že takoj zunaj vasi pa je po pazljivem predvzoru vseh okolnosti spremenila svoj sklep. Velela je vozniku, naj obrne nazaj in jo odpelje v samo nekaj milj oddaljeni Trotenberg. Dobro je namreč čutila, da brez zaslombe napram takemu gospodu nasprotniku, kakršen je bil grof Jakob Rdečebradec, ne bo

pred sodiščem v Baselu nič opravila. Nihče pa se ji ni zdel bolj vreden zaupanja, da ga pozove na obrambo svoje časti, nego njen trdni, v ljubezni ji še vedno vdani — to je dobro vedela — prijatelj, odlični komornik, gospod Friderik pl. Trota. Utegnilo je biti nekako polnoči in luči po gradu so še gorele, ko je do skrajnosti utrujena od potovanja prispela z vozom tjakaj. Poslala je slugo, ki je prišel nasproti, v grad, da javi rodbini njen prihod. Še predno pa je ta opravil svoj nalog, sta že tudi stopili pred vrata gospodični Berta in Konjugunda, sestri gospoda Friderika. Bili sta slučajno spodaj v veži. Prijateljici sta med veselim pozdravljanjem dvignili Littegardo, ki sta jo dobro poznali; raz voz in jo spremili, že ne popolnoma brez nekšne tesnobe, zgodaj k bratu, ki je sedel za mizo, zatopljen v akte, s kakršnimi ga je preplavljala neka pravda. Kdo pa naj popiše strmenje gospoda Friderika, ki se je zbog šuma, kakršnega je začul za seboj, ozrl nazaj in zagledal gospo Littergardo, blede in mrtvaško, pravo podobno obupa, klečati pred seboj na kolenih. »Predraga moja Littegarda!« je vzkliknil, vstal in jo dvignil kvišku, »kaj se vam je pripetilo?« Ko je Littegarda sedla na stol, mu je pripovedovala, kaj se je zgodilo. Kakšno zlobno ovadbo je podal grof Jakob Rdečebradec glede nje pred sodiščem v Baselu, da bi se rešil suma zaradi umora brata-vojvode. Kako je ta vest pri očetu, ki je uprav trpel za nekšno betežnost, mahoma povzročila kap in kako je zbog tega čez par minut v rokah obeh sinov umrl. Kako sta potem ta dva v razburjenosti zbog tega pobesnela, jo obsipala s strahotnim ravnanjem in jo nazadnje kakor zločinko pregnala z gradu, ne da bi bila poslušala, kaj bi ona sama utegnila navesti v

svojo obrambo. Prosila je gospoda Friderika, naj jo s primernim spremstvom odpravi v Basel in ji tamkaj nakaže pravnega svetovalca, ki bi ji lahko s pametnim in premišljenim nasvetom stal ob strani, ko bo stopila pred sodišče, ki ga je sestavil cesar. Zagotavljala je, da bi ji taka trditev iz ust kakega Parta ali Bergijca, ki ga ni nikdar videla na lastne oči, ne mogla priti bolj nepričakovano, nego iz ust Jakoba Rdečebradca. Ta, da ji je namreč bil že zaradi slabega glasu in tudi zaradi svoje vnanje omike vedno v dno duše zoper in da je priliznjenosti, ki si jih je včasih pri slavnostih prošlega poletja osmelil reči njej, vedno z največjo hladnostjo in preziranjem odklanjala. »Dovolj, predraga moja Littegarda,« je vzkliknil gospod Friderik, jo s plemenito vnemo prijel za roko in jo pritiskil na ustna, »ne izgublajte nobene besede več v obrambo in zagovor svoje nedolžnosti! V mojih prsih govori za vas glas, bolj živahen in bolj prepričevalen nego vsa zagotovila, celo bolj nego vsi pravni vzroki in dokazi, ki jih boste morda v zvezi z okolnostmi in dogodki lahko v svojo obrambo navedli pred sodiščem v Baselu. Ker sta vas zapustila vaša nepravilna in nevelikodušna brata, me sprejmite kot prijatelja in brata in mi dovolite slavo, biti zagovornik v vaši pravdi. Blesk vaše časti hočem zopet vzpostaviti pred sodiščem v Baselu in pred sodbo vsega sveta!« In s tem je odvedel Littegardo, ki so ji iz hvaležnosti in gajnčnosti spričo takšnih plemenitih izjav curkoma lile solze, k svoji materi Heleni, ki je bila že odšla v svojo spalnico. Predstavil je gospo stari dami, ki ji je bila s posebno ljubeznijo naklonjena, kot gosta, češ da se je zaradi nekega spora, ki je izbruhnil v rodbini, odločila, da bo za nekaj časa prebivala v njegovem gradu.

Spomladanska kop v zvezi z gnojenjem naših vinogradov.

Ako opazujem našega kmeta-vinogradnika ter zasledujem njegova dela v vinogradu n. pr. sedaj pri spomladanski kopu, vidim, da mnogokateri to delo obavlja povsem napačno in žal vedno le sebi v škodo. In to seveda že več let zaporedoma, kajti vinogradništvo obstoja pri nas že precej dolgo in čas bi že bil, da tudi delu v naših vinogradih posvečamo večjo pažnjo, kajti uspeh bo siguren, stroški pa nič večji kot pri površnem in napačnem obdelovanju.

V kolikor nismo tega dela obavili v jeseni, namreč gnojenja vinogradov, bomo to storili sedaj v zgodnji pomladi. Prva napaka, katero naši vinogradniki kaj radi delajo, je ta, da nanosijo gnoj v vinograd, ga pustijo tamkaj ležati 14 dni do 3 tedne, ter niti ne pomislijo, koliko hranilnih snovi je šlo v izgubo, ker niso gnoja takoj podkopali. Gnoj se je med tem časom od vetra in solncea popolnoma izsušil ter postal mnogo manj vreden kot je bil prvotno!

Druga nič manjša napaka je ta, da gospodar navadno najme gotovo število delavcev, kolikor pač misli, da jih bo v enem ali dveh dneh okopalo njegov vinograd, med temi pa celo take, ki sploh nikoli niso v vinogradu delali. Preden začno kopati jim še reče: Tako, zdaj pa le glejte, da bomo danes gotovi, bomo ga zato zvečer bolj pili (za likof). Lahko si mislimo, kako izgleda potem tak vinograd. Mesto, da bi bil gnoj dovolj globoko podkopan, je le malo zabrskan, korenine na cepljenem delu trte nikjer odstranjene, noben trs ni zravnani in podložen, kolje slabo ali celo nič postavljeno in potem se še čudi, češ vinograd gnojim, ga letno dvakrat, mogoče tudi trikrat, okopam, pa kljub temu mi trte vedno v rasti zaostajajo in navsezadnje ne ve kje tiči vzrok.

Res žalostno — ampak vendar resnično!

Zadnji čas je, da se tudi tukaj lotimo intenzivnejšega obdelovanja. Pomnimo za vedno: Ko imamo gnoj v vinogradu, ga takoj pod-

kopljimo! Če smo si najeli delavce, najmimo si res dobre in vestne, ki to delo razumejo, bodimo po možnosti pri delu zraven, ne zahtevajmo, da bo delo v enem ali dveh dneh končano, ampak nasprotno, delo naj bo obavljeno pravilno in temeljito, korenine na cepljenem delu trte odstranjene, ako je vinograd v strmi legi, da bo trsje zravnano in podloženo navzgor, kolje naj se močno postavi, da nam istega ni treba za par dni spet postaviti!

Gnoja ne podkopajmo preplitvo, posebno v manj prepustni zemlji in težji zemlji, ampak vsaj 30 do 40 cm globoko.

Ne gnojimo za trsom in okrog trsnega debla, kajti tudi trta ima korenine dalje na okrog, temveč ko smo trs odkopali, porezali korenine na cepljenem delu, ga podložili in zravnali, naredimo 20 do 30 cm proč od trte

Govorniki!
Pevci!
Športaši!

poskusite

VALDA

pastilje.

Vi boste prijetno iznenadeni. Dobite jih v vseh apotekah in drogerijah. — Zahtevajte jih samo v skatljicah z naslovom

„VALDA“

30 do 40 cm globok jarek (žlak), kateri naj sega na vsako stran trte vsaj 20 cm (tako, da znaša dolžina jarka, počez napolnjenega z gnojem, 40 cm), v ta jarek (žlak), pogrnamo gnoj, istega malo pomešamo z zemljo ter ga še eventualno malo potlačimo, da ne plesni posebno v suhih poletjih in peščenih zemljah.

Najboljši način gnojenja pa je, ako gnoj po celi površini enakomerno raztresemo, na ta način je cela površina enakomerno zagnojena, seveda moramo gnoj primerno globoko podkopati in vsak trs bo imel dovolj hranilnih snovi!

Čim boljše bomo naše vinograde obdelovali, tem večje uspehe bomo imeli in ako se isti še ne nahajajo v preveč slabem stanju, nam jih gotovo še ne bo treba obnavljati.

Tridnevni sadjarski tečaj v Kranju.
Kranjska sadjarska podružnica priredi v dvorani ljudskega doma tridnevni teoretični in praktični sadjarski tečaj in sicer v torek 11. marca, v sredo 12. marca in v četrtek 13. marca t. l. Pouk se vrši vsak določeni dan od 9. do 12. ure predpoldne in od 1. do 4. ure popoldne. Na tečaju se bo podajalo podroben sadjarski pouk v obliki predavanj, a tudi praktičnega dela v sadovnjakih (obrezovanje, precepljanje, sajenje, zatiranje škodljivcev itd.). Stalnim udeležencem se bo nudilo vsestransko znanje iz modernega sadjarstva.
Fr. Fistrovič, ekonom.

Sejmi.

10. marca: Vrhnika, Višnja gora, Radeče pri Zidanem mostu, Raka, Smuka, Št. Jurij ob Taboru, Peklo, Kapele, Sp. Polskava, Dol pri Hrastniku, Kostrivnica, Hodoš.
11. marca: Črnomelj, Račna, Gradac, Radovljica.
12. marca: Drnovo, Kotredeš, Vesela gora, Radovljica, Turjak, Sp. Logatec, Sv. Jur ob južni železnici, Ljutomer, Kamni.
13. marca: Škocijan, Loka pri Zidanem mostu.
14. marca: Dobernič, Sv. Vid pri Grobelnem.
15. marca: Lož, Semič, Zdole, Prosenjakovci.

Za travnike in deteljšča uporabljajte

SUPERFOSFAT,

za vinograde, krompir, koruzo in povrtino je najbolje **polno gnojenje**, katero se izvrši v oblik mešanice

MAVCA (GIPSA)

ali

»Herkules« (organski KAS)

Superfosfat, mavec, Herkules, kakor tudi vsa ostala umetna g ojala nudi po najpovoljniji ceni

»FOSFAT« D. D.

za pramo in t govino z umetni mi gnojili

ZAGREB, Mažuraničev trg 4

Brzjavni: Fosfat-Zagreb

Telefon: 29-13

Vsa pojasnila brezplačno. ... Zastopstva v vseh večjih mestih

Kmetje in kmetice! Kadar kupujete svoje potrebščine, podarjate v prvi vrsti

Denar naložite

najbolje in najvarneje pri domačem zavodu

KMETSKE

HRANILNI IN POSOJILNI DOM V LJUBLJANI

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

Tavčarjeva (Sodna) ul. 1

VLOGE na knjižice in tekoči račun obrestuje po 6%, proti trimesečni odpovedi po 7 1/2%, brez odbitka davka na rento.

Stanje vlog okroglo 30.000.000 Din
Rezerve nad 500.000 Din

Jamstvo za vloge presega večkratno vrednost vlog.

Podružnici v Kamniku in v Mariboru

Koks za kovače

najceneje pri družbi

„Kurivo“, Ljubljana
Dunajska cesta št. 33 (Balkan)

Velika noč se bliža!

Vsi, ki ste potrebni **nove obleke**, pojdite v **Trebnje k IVAN A. GROSEKU**. V njegovi trgovini boste postreženi z najboljšim blagom za obleke.

Novost! GOTOVE OBLEKE

po najnovejšem kroju v veliki izbiri. Cena in dobra kakovost blaga Vam bo dala povod, da postanete tudi Vi moj stalni odjemalec. Stalno imam na zalogi poleg raznega blaga tudi umetno gnojilo, cement, železo, strešno in zidno opeko, steklenice in drugo posodo, kisló vodo itd.

Gospodarji! Gnojite z APNENIM DUŠIKOM

najtinejšim, najuspešnejšim in učinkovitim dušičnim gnojilom! Kdor gnoji z apnenim dušikom, gnoji istočasno z dušikom in apnom. — Informacije o upotrebi in množini, rentabilnosti, kakor tudi o nabavnih pogojih, cenah, skladiščih in uspehih apnega dušika daje

TVORNICA ZA DUŠIK d. d. RUŠE v Rušah pri Mariboru.

Ta tvornica proizvaja istotako mešano umetno gnojilo »NITROFOSKAL - RUSE«, katero sestoji iz apnega dušika, superfosfata in kalijeve soli. Kdor z Nitrofoskalom gnoji, gnoji istočasno z dušikom, fosforom, kalijem in apnom ter si prihrani večkratno trošenje umetnih gnojil. — Stalna zaloga pri

EKONOMU, Ljubljana, Kolodvorska ulica 7.

Kovači!

Najboljši trdi in mehki **koks** in **kovaški premog**

Vam nudi

Družba „ILIRIJA“
Ljubljana, Dunajska c. 46

Telefon 2820

Švedski semeski oves

dobavlja

po najnižji ceni

Ekonom
Ljubljana

Kolodvorska ul. 7

HAID & NEU šivalni stroji

so prvovrsten nemški izdelek.

Prodaja jih tudi na ugodne obroke

»Centra«

Trgovina šivalnih strojev
Ljubljana

Miklošičeva cesta št. 7/III.

Zastopnike sprejemamo povsod.

Zastopnike

za **kolesa** in **šivalne stroje** sprejmemo v vsakem kraju pod ugodnimi pogoji

»CENTRA« Ljubljana
Miklošičeva cesta št. 7/III.

PROMETNI ZAVOD ZA PREMOG

— LJUBLJANA —

prevaja po najugodnejših cenah samo na debele!

Premog, domači in inozemski za domačo kurjavo in industrijske svrhe. **Kovaški premog** vseh vrst. **Koks**, livarniški, plavčarski in plinski. **Briketi.**

PROMETNI ZAVOD ZA PREMOG
D. D.

LJUBLJANA, Miklošičeva c. 15/I.

PRIJATELJ!

Zakaj so francoske linije najkrajše in najboljše v Severno in Južno Ameriko!

Zato, ker je francosko pristanišče Le Havre najbližje New-Yorku in Ljubljani,

ker velikanski brzoparniki »Ile de France«, »Paris« itd.

vozijo samo 5 dni čez morje, ker je na parnikih zabavno in udobno potovanje, izborna postrežba, okusna domača hrana in »Bordeo« vino brezplačno pri vsakem obedu.

Najkrajša pot v Južno Ameriko pa gre preko pristanišča Marseille 14 do 15 dni v Argentino.

Cie. Gle. Transatlantique Chargeurs-Réunis, Sud-Atlantique, Transports-Maritimes.

Pojasnila daje brezplačno zastopnik

IVAN KRAKER, Ljubljana

Kolodvorska ulica 35.

Prej

Sedaj

Prava uteha za živčno bolne

Je moje ravnokar izdano delo! V njem se na podlagi mnogih dolgoletnih izkušenj razlaga vzrok, postanek in zdravljenje živčnih bolezni.

Ta evangellj zdravja

pošljem vsakemu, kdor se obrne na spodaj označeni naslov, popolnoma brezplačno.

Tisoči zahval

dokazujejo stvarni uspeh neumornega, vestnega raziskavanja za dobrobit trpečega človeštva. — Kdor spada k

ogromni množici živčno bolnih,

kdor trpi radi rastresenosti, strahu, slabega spomina, nervoznega glavobola, pomanjkanja spanja, pokvarjenega želodca, prevelike občutljivosti, bolečin v členkih, splošne ali delne slabosti ter ostalih brezštevilnih pojavov,

si mora naročiti mojo tolažečo knjižico!

Kdor jo pazljivo bere, dobi pomirljivo prepričanje, da obstoja zelo enostavna pot k zdravju in veselju do življenja! Ne čakajte ampak pišite še danes na naslov

D. Pasternack, Berlin SO,
Michaelkirchplatz 13, Abt. 316.

ČILSKI SOLITER JE DOSPEL!

DOBAVLJA GA PO KONKURENČNI CENI

EKONOM LJUBLJANA, KOLODVORSKA ULICA 7

GOSPODARJI, NAROČITE SI GA TAKOJ!

L. MIKUŠ
Ljubljana, Mestni trg 15

Dežniki

Na malo!
Na veliko!

Ustanovljeno 1839

**Laneno
olje
Firnež
Emailne in
ostale lake
Olnate
barve**

in vse v
stroko
spadajo-
če blago
kupite
dobro,
solidno
in po
zmernih
cenah
pri

MEDIĆ - ZANKL
D. Z. O. Z.
Tovarne olja, firneža, laka in barv
LJUBLJANA-MEDVODE
Podružn.: Maribor-Novl-Sad Lastnik: Franjo Medić

ARBORIN

preizkušeno in splošno priznano
najboljše sredstvo za zatiranje raz-
nih škodljivcev in bolezni na sad-
nem drevju osobito spomladi, dalje

CEPILNO SMOLO

najfinejše kakovosti priporoča sadjarjem in vrtnarjem tvrška:
CHEMOTECNA, družba z o. z., Ljubljana, Mestni trg 10

Napreden gospodar je oni, kateri že v jeseni
uporablja pri vsej setvi

MAVEC (GIPS)

posebno onega iz **Praunspenger-jevega** rova v
Samoboru, ker je z analizo dokazano, da vsebuje
mnogo apna in žveplene kisline.

Milan Praunspenger
Samobor — Zagreb, Prilaz br. 6

Ekonom

osrednja gospodar-
ska zadruga v
Ljubljani

Kolodvorska ulica št. 7.

Ima v zalogi po
najnižjih cenah de-
želne pridelke, naj-
finejšo banaško in
domačo moko, ko-
ruzo, krmila, špec.
blago in ostale v
to stroko spadajo-
če predmete.

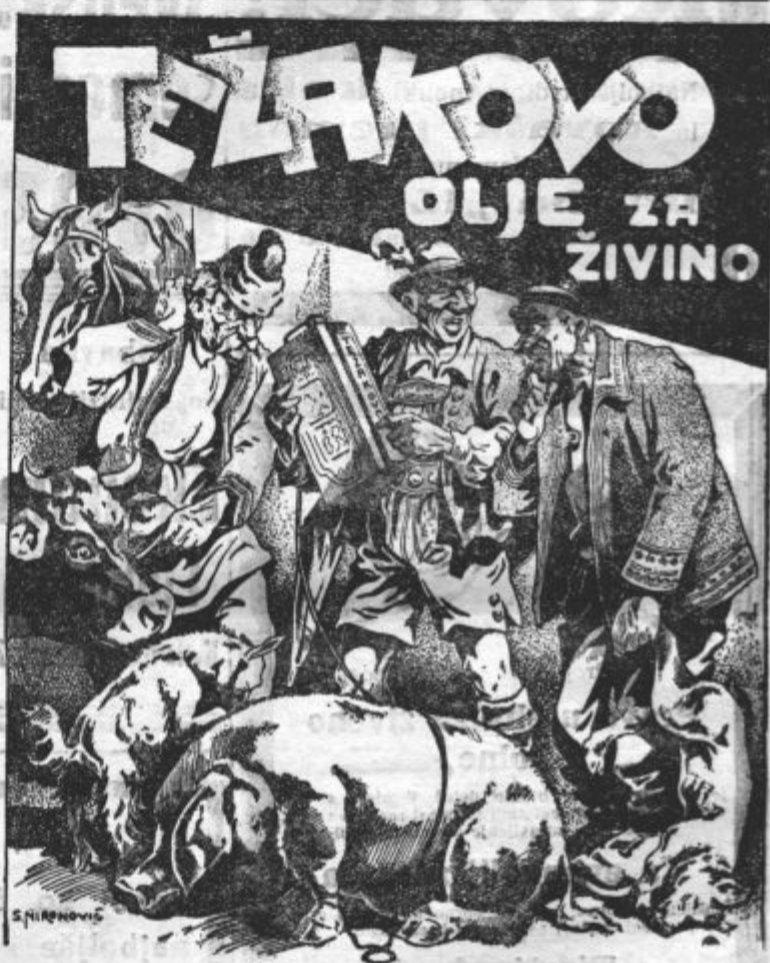
ZALOGA vseh
vrst umetnih
gnojil, modre
galice ter najbolj-
šega splitskega in
trboveljskega
portland cimenta.

**Po vseh krajih
iščemo**

moške in ženske, kjer
imajo svoj poklic in
bivališče. Dnevni za-
služek 250 dinarjev.
Prijaviti se:

»TEHNA«, Ljubljana,
Mestni trg 25/I.
Znamka za odgovor.

**Naročajte
»KMETSKI
LIST«!**

se dobi samo pri

M. Težaku, Zagreb, Gundulićeva ulica 13,
v kanticah od 5 kg in stane ena kantica s poštnim po-
vzetjem Din 125.—

To olje je nesporno najuspešnejše sredstvo za krmljenje
slabotne in zahirane živine in sicer radi bogate vsebine
na vitaminu A in posebno radi vitamina D, ki ga v no-
benem drugem krmilu ni.

OPEKO IN STREŠNIKE

vseh vrst za zida-
vo hiš, iz znanih
karlovskih opekarn
dobavlja franco vsaka postaja
po konkurenčnih cenah,
samo

»Ekonom« generalno zastopstvo
za Dravsko banovino
Ljubljana, Kolodvorska ul. 7

Kmetovalci, uporabljajte pri gnojenju vedno

40% KALIJEVO SOL

ker le na ta način se poleg fosfornih in dušičnih gnojil dosežejo večji pridelki prvovrstne kvalitete.

Sedaj spomladi gnojite **na oral**:
Za žita 50—80 kg
Deteljo, travnik, koruzo . . . 100—120 kg
Krompir, peso, repo 120—150 kg
Trto, hmelj in sočivje 150—200 kg
} 40% kalijeve soli.

Agrikulturno kemički ured za kalijevo gnojenje,
Zagreb, Trg burze 3/II. Beograd, Poenkareova 27

